

تعریف پرستاری:

پرستاری رشته‌ای است که در کشور ما ناشناخته مانده است و بیشتر افراد با شنیدن نام پرستار تنها تزریقات و کمک‌های اولیه در ذهنشان نقش می‌بندد.

برخلاف این تصور ناقص، پرستار یک عضو مهم در تیم مراقبت بهداشتی است و نقش ارزنده‌ای در پذیرش، آماده‌سازی، مراقبت و حمایت‌های روحی، جسمی و اجتماعی بیمار دارد.

پرستاری یعنی کمک به فرد سالم یا بیمار در درمانگاه یا بیمارستان برای انجام آن دسته از فعالیت‌هایی که سبب حفظ و ارتقای سلامت می‌گردد به نحوی که اگر فرد توانایی، اراده یا آگاهی لازم را داشت، می‌توانست آن فعالیت‌ها را بدون کمک انجام دهد.

در همین راستا پرستار وظایف خود را در قالب شش نقش درمانی، مراقبتی، حمایتی، هماهنگی، حفاظتی و آموزشی انجام می‌دهد. به این معنا که پرستار وظیفه مراقبت و حمایت از بیمار، وظیفه هماهنگی بین بیمار و پزشک و بیمار و خانواده بیمار (انتقال دهنده خواستها و نیازهای بیمار یا مددجو)، مسوولیت مدیریت بخش (اولویت‌بندی برای رسیدگی به بیماران و تصمیم‌گیری به موقع در مورد بیماران اورژانسی)، وظیفه آموزش به بیمار در جهت تطابق با مشکلات و ناراحتی‌های پیش‌آمده و وظیفه تحقیق درباره روشهای مراقبتی که اعمال کرده است و تحقیق بر روی نحوه کاهش تعداد روزهای بستری یک بیمار را بر عهده دارد. بدون شک پرستار نقش اصلی را در مراقبت و پیگیری درمان بیمار دارد و همین امر بیانگر نیاز جامعه به پرستار مرد می‌باشد چون هر بیماری دوست دارد در بعضی از بیماری‌ها مثل بیماری‌های کلیوی یا داخلی توسط پرستار همجنس خود مورد مراقبت قرار گیرد. در حال حاضر نیز در بیمارستان‌های دولتی، بخش ارولوژی (دستگاه کلیوی و مجاری ادرار) خانم‌ها توسط پرستار خانم و بخش ارولوژی آقایان توسط پرستار آقا اداره می‌شود و به نظر می‌رسد که در برخی از بخش‌های دیگر مثل بخش داخلی نیز باید این مساله تعمیم پیدا کند.

دانشجوی پرستاری باید عاشق انسان و انسانیت باشد تا بتواند در شرایط سخت و بحرانی حتی زمانی که خسته است یا آمادگی جسمی و روحی لازم را ندارد، به دیگران کمک کند. همچنین باید فردی منظم و دقیق باشد و بداند که نظم

و سختگیری اساس کار رشته پرستاری است و از لحاظ درسی نیز لازم است که به زیست‌شناسی، شیمی و زبان انگلیسی مسلط باشد چون برای روزآمد بودن و اطلاع از آخرین دستاوردهای دانش پرستاری، لازم است که از مجلات و منابع علمی به زبان انگلیسی استفاده کند.

دانشجوی پرستاری باید از سلامت کامل جسمانی برخوردار باشد تا به یاری دید قوی بتواند کارهای ظریف و دقیق پرستاری را بخوبی انجام دهد و با شنوایی خوب صدای قلب را حتی اگر ضعیف باشد، بشنود. حتی داشتن قدی متناسب و عدم لکنت

زبان یا لرزش دست در این رشته ضروری است. چون همین مشکلات به ظاهر کوچک، در کارایی یک پرستار موثر است. پرستار باید بیش از هر چیز متواضع بوده و هدفش خدمت به مردم باشد چون کار در بیمارستان یک کار مشخص و کلاسه شده نیست بلکه پرستار در صورت ضرورت باید هرکاری حتی کاری که از یک فرد بیسواد نیز برمی‌آید، انجام دهد. یعنی قرار نیست که دانشجوی پرستاری پس از فارغ‌التحصیلی پشت استیشن بنشیند و دستور دهد بلکه باید در انجام هر خدمتی پیش قدم باشد. همچنین لازم است که روابط عمومی خوبی داشته باشد چون پرستار نزدیکترین فرد به بیمار است و حتی بعضی از بیماران مشکل خود را به راحتی با پزشک در میان نمی‌گذارند اما با پرستاری که روابط عمومی خوبی داشته و توانسته است اعتماد بیمار را جلب کند، در میان می‌گذارند. پرستار با دردمندترین افراد جامعه در ارتباط است برای همین باید جسمی قوی و روحی توانا داشته باشد تا بتواند از عهده شب‌کاری یا کار در بخش‌هایی حساس و دشوار مثل I.C.U، C.C.U، بخش بیماران سرطانی یا بخش سوانح و سوختگی برآید و در ضمن دچار فشارهای روحی و روانی یا ناتوانی‌های جسمی نشود.

اما چرا با وجود سختی‌ها و دشواری‌های بسیار این کار، عده‌ای با عشق و علاقه در این زمینه فعالیت می‌کنند؟

پرستاران یک بیمارستان، عامل اصلی موفقیت یک بیمارستان هستند. یعنی اگر پرستاران یک بیمارستان خوب، کارآمد و دلسوز باشند، اکثر بیماران از آن بیمارستان راضی خواهند بود. چون بیشترین ارتباط بیمار با پرستاران می‌باشد و رضایت از پرستار مساوی است با رضایت از بیمارستان.

به بیان دیگر لبخند رضایت بیمار، شیرین‌ترین و دلپذیرترین هدیه‌ای است که هر روز به یک پرستار دلسوز و تلاشگر تقدیم می‌شود؛ هدیه‌ای که پرستار را به تلاشی پی‌گیر تر و بیشتر تشویق می‌کند.

وجود پرستار، کارهای او، لبخند او، سخن او و فعالیت او آرامش بخش جان انسان‌هایی است که بیش از هر انسان دیگر نیازمند آرامش هستند.

شرایط محیط کار، محل استخدام:

محل احتمالی استخدام می‌تواند بیمارستانها، کلینیکها و پاراکلینیک‌های دولتی و خصوصی، ادارات، سازمانها و به عنوان مربی در دانشکده‌ها و ... باشد. این رشته یا شغل در اکثر مراکز درمانی دولتی و خصوصی و غیره بصورت شیفت در گردش (صبح، عصر و شب) یا شیفت ثابت می‌باشد. و شرایط محیط کار آن بستگی به نوع مسئولیت و بخشهای بیمارستان و مراکز درمانی که پرستار در آن مشغول می‌باشد دارد مثلاً یک پرستار که در بخش اورژانس و یا پایگاه اورژانس بیمارستان کار می‌کند یا پرستاری که در بخش اطفال بیمارستان یا بخش داخلی و جراحی و یا ICU و CCU و یا اتاق عمل از نظر شرایط محیط کار با هم تفاوت دارند.

پرستار می‌تواند در بیمارستان براساس سطح تحصیلات (کارشناسی، کارشناسی ارشد) و سابقه کار در پستهای پرستار شیفت، سر پرستار، سوپروایزر بالینی، سوپروایزر کنترل عفونت، سوپروایزر آموزشی و ریاست پرستاری بیمارستان مشغول به کار شود.

آینده شغلی، بازار کار، در آمد:

در بسیاری از کشورها اولین خط ارتباط جامعه با سیستم پزشکی، پرستار است. چرا که پرستاران نسبت به دیگر افراد تیم پزشکی تعدادشان بیشتر است، در دسترس قرار دارند و اطلاعات بهداشتی - درمانی آنها جامع می باشد.

در کشور ایران نیز با این که پرستاران جایگاه واقعی خود را نیافته اند و در چند سال اخیر نیز با تعداد قابل توجهی فارغ التحصیل رشته پرستاری از دانشگاه آزاد و دانشگاههای علوم پزشکی و خدمات بهداشتی - درمانی روبرو هستیم اما هنوز مراکز بهداشتی - درمانی به پرستارانی متخصص، مجرب و توانمند نیازمندند و در واقع بازار کار برای فارغ التحصیل خوب این رشته وجود دارد.

پرستاران علاوه بر کار در بیمارستان ها و مراکز بهداشتی - درمانی می توانند در صنعت برای مراقبت از سلامت و بهداشت کارکنان صنایع مختلف، در سازمان تربیت بدنی و مراکز ورزشی به عنوان یکی از اعضای اصلی تیم مراقبت پزشکی و در آموزش و پرورش فعالیت نمایند.

«فرصت های شغلی یک پرستار بسیار وسیع و گسترده است و حتی یک پرستار می تواند بطور مستقل فعالیت نماید. یعنی می تواند با تاسیس مرکز بهداشت خصوصی به ارزیابی وضعیت سلامت افراد جامعه بپردازد یا مهدکودک دایر نماید»

مدارک تحصیلی و دوره های آموزشی ضروری برای احراز شغل:

افراد پس از اخذ دیپلم متوسطه و قبولی در آزمون سراسری گروه علوم تجربی می توانند در این رشته به تحصیل بپردازند و سپس در مقاطع کارشناسی ارشد و دکترا نیز ادامه تحصیل دهند.

مدت دوره آموزش:

مدت تحصیل حداقل ۴ سال و حداکثر ۵ سال (در شرایط خاص و با موافقت آموزش کل دانشگاه علوم پزشکی مثل : مرخصی تحصیلی و ...) می باشد.

تحصیلات تکمیلی :

گرایشهای مختلف در مقطع کارشناسی ارشد و دکتری:

۱) گرایشهای کارشناسی ارشد

الف) داخلی جراحی

ب) اطفال

ج) مدیریت

د) بهداشت

ه) روان پرستاری

ن) پرستاری ویژه

و) اپیدمیولوژی

ز) آناتومی

ح) فیزیولوژی

ط) بافت شناسی

۲) گرایشهای مقطع دکتری

الف) پرستاری

ب) آناتومی

ج) بافت شناسی

د) اپیدمیولوژی

دوره کارشناسی ارشد پرستاری

فارغ التحصیلان دوره کارشناسی پرستاری، طبق ضوابط خاص، قبولی در آزمون ورودی و همچنین مصاحبه، در دوره دو ساله کارشناسی ارشد پرستاری پذیرفته می‌شوند. در این دوره ۲۶ واحد درسی (شامل دروس اصلی ۷ واحد، دروس تخصصی و الزامی ۸ واحد و دروس اختیاری ۱۱ واحد) و ۶ واحد پایان‌نامه ارائه می‌گردد. دانشجویان در یکی از تخصصهای آموزش پرستاری یا مدیریت خدمات پرستاری بیماریهای جراحی و داخلی، پرستاری بهداشت جامعه، مدیریت آموزش پرستاری (و در آینده نزدیک پرستاری سالمندان) ادامه تحصیل می‌دهند.

فارغ التحصیلان کارشناسی ارشد در سطح بالای تخصصی، امور آموزش، مدیریت خدمات پرستاری و ارائه خدمات بالینی، در دانشکده‌های پرستاری و مراکز مختلف بهداشتی درمانی خدمت می‌کنند. این فارغ التحصیلان باید قادر باشند امور مهم و مشکلات آموزش خدمات پرستاری و به طور کلی، بهداشت و درمان جامعه را مشخص و با تصمیم‌گیری و ایجاد تغییر برای اصلاح وضع موجود و ایجاد تغییرات مطلوب برنامه‌ریزی و آن را اجرا نمایند.

دوره دکترای پرستاری

دارندگان مدرک کارشناسی ارشد پرستاری طبق ضوابط خاصی، قبولی در آزمون کتبی ورودی و مصاحبه و گذراندن دوره آموزشی شامل ۲۵ واحد دروس اختصاصی، ۲۰ واحد رساله دکتری و امتحان جامع دکتری به دریافت درجه دکترای پرستاری نایل می‌گردند. این دوره در حال حاضر فقط در دو دانشگاه کشور دایر می‌باشد. دارندگان درجه دکترای پرستاری در حال حاضر امور برنامه‌ریزی آموزشی و پژوهشی، تدریس و تحقیق و مدیریت در سطوح بالاتر را در دانشگاههای علوم پزشکی (آزاد و دولتی) عهده‌درا می‌شوند.

حقوق و مزایا و شرایط ارتقاء شغل:

حقوق یک پرستار به محل استخدام، موقعیت جغرافیایی و ساعات کار بستگی دارد و اگر استخدام موسسات یا وزارتخانه ها باشد بر اساس قوانین اداره امور استخدامی کشور حقوق ماهانه و ترفیع دریافت می کند. البته لازم به ذکر است در حال حاضر مبلغ دریافتی ماهانه یک پرستار رضایت بخش نیست و مخصوصا در مراکز خصوصی با حداکثر کار و شیفت های اجباری حداقل دریافتی را به پرستاران می دهند.

آینده نگری درباره شغل با توجه به شرایط اجتماعی:

با توجه به نیازهای جامعه به پرستار و دیدگاه مثبت در خصوص پرستار و موقعیت او در جامعه بخصوص در چند سال اخیر که تحول در این حرفه ایجاد شده است امید است بتوان در جهت بهبود و ارتقاء سطح سلامت و بهداشت عمومی جامعه و مراقبت از بیماران در بیمارستانهای دولتی و خصوصی، مطبها، کلینیکها و پاراکلینیکها و درمانگاهها و سایر بخشهای ارائه کننده خدمات پرستاری تلاش نمود.

خصوصیات جسمی و توانایی های لازم برای احراز شغل:

پرستار باید از سلامت کامل جسمی و ذهنی و روحی برخوردار باشد و فردی دقیق، علاقه مند و صبور باشد و کنترل کافی روی احساسات شخصی خود داشته باشد.

ISNA / KHOUZESTAN

ISNA / PHOTO: Ziyab Rostaei

آیین اخلاق پرستاری در جمهوری اسلامی ایران

پرستاران مسوولیت دارند در حیطه شغلی خود بر مبنای ارزش های حرفه ای تصمیم گیری و فعالیت کنند. ارزش ها مفاهیمی هستند که ذاتاً ارزشمندند و توسط فرد یا جامعه مبنا و ملاک درستی و نادرستی اعمال قرار می گیرند. در حرفه پرستاری نیز، با توجه به جایگاه والای آن، ارزش های حرفه ای توسط انجمن ها و سازمان های حرفه ای معین شده اند. در کشور ما تعالیم دین مبین اسلام، و نیز قانون اساسی در بسیاری از موارد، حدود و مرزهای عمل را معین می نمایند. ارزش های اخلاقی در عین انطباق با مبانی دینی، فراملی و جهانی شمول هستند. مهم ترین ارزش هایی که در حرفه پرستاری باید مورد لحاظ قرار گیرد عبارتند از:

1. احترام به مددجو/ بیمار و حفظ شأن و کرامت انسانی
2. نودوستی و همدلی
3. پایبندی به تعهدات حرفه ای
4. پاسخگویی، مسوولیت پذیری و وجدان کاری
5. عدالت در خدمت رسانی
6. تعهد به صداقت و وفاداری
7. حفظ حریم خصوصی بیماران و تعهد به رازداری و امانتداری
8. ارتقاء صلاحیت علمی و عملی به طور مداوم
9. ارتقا آگاهی از مقررات حرفه ای و دستورالعمل های اخلاقی و رعایت آن ها
10. احترام متقابل با سایر ارائه دهندگان مراقبت سلامت و برقراری ارتباط مناسب با آنان
11. احترام به استقلال فردی مددجو/بیمار
12. شفقت و مهربانی

